

Licht op Buurtmoeders MoedersKracht

Verslag van het onderzoek (2023-2024) naar de werkwijze van
buurtorganisatie Buurtmoeders MoedersKracht

Auteur: Esther Aminata Kamara

Dit is een publicatie van het lectoraat Creative Media for Social Change van
de Hogeschool van Amsterdam en Kenniscentrum Ongelijkheid.

Introductie

21 maart 2023- Piet Mondriaanplein, Amsterdam Nieuw-West

“Vanavond loop ik mee met vijf vrijwilligers van Buurtmoeders MoedersKracht bij de preventieronde. We verzamelen om 7 uur ‘s avonds bij het ‘WPT’, de vestiging van het Wijkpraktijkteam van de Gemeente Amsterdam in Slotervaart. De vrijwilligers trekken gele hesjes aan, met het logo van Buurtmoeders MoedersKracht op hun rug. Zo kunnen de jongeren op straat hen van ver zien aankomen.

Drie keer per week lopen de vrijwilligers de preventieronde rondom het Piet Mondriaanplein in Amsterdam Nieuw-West. Ik heb veel over de preventierondes gehoord, en voor het onderzoek ga ik in levende lijven ondervinden wat het inhoudt door mee te lopen. Ik merk dat ik het spannend vind. Zal er iets gebeuren? Komen er confrontaties? De vrijwilligers zijn kalm. Ze hebben net via de telefoon contact gehad met Ilhame, die met het veiligheidsteam hotspots heeft geïdentificeerd. In deze ronde lopen we wat vaker langs die plekken.

Op rustig tempo beginnen we aan de ronde. Algauw blijkt dat het rustig op straat is. Een van de vrijwilligers legt mij uit dat de jongeren ondertussen weten dat de Buurtmoeders eraan komen.

“Gaan de jongeren dan niet ergens anders naartoe, of op een ander tijdstip?” vraag ik, maar volgens de vrijwilliger is dat geen issue. Het feit dat er minder overlast veroorzaakt wordt en dat de houding van jongeren is veranderd is een teken van vooruitgang.

De sfeer bij de vrijwilligers is gemoedelijk. Tussen de gesprekken door worden foto’s van straatvuil gemaakt, en worden de mensen die we tegenkomen nauw in de gaten gehouden. Wanneer we over het Piet Mondriaanplein lopen legt een van de vrijwilligers uit dat hier veel overlast was van jongeren en dat het nu minder is. Bijvoorbeeld tijdens Oud & Nieuw, wat afgelopen jaar veel rustiger verliep dan voorheen. Het was zelfs zo dat jongeren riepen: “De Buurtmoeders komen eraan!” en dat ze stopten met vuurwerk afsteken.

Niet dat de ontvangst van de Buurtmoeders altijd positief is geweest. In het begin noemden sommige jongeren, en zelfs enkele moeders uit de buurt, hen verraders. Dat andere moeders hen zo noemden vindt de vrijwilliger die mij dit vertelt

onbegrijpelijk. Ze legt uit dat het ten slotte hun kinderen zijn die de vrijwilligers “opvoeden”.

Nu is het anders. Jongeren spreken de vrijwilligers respectvol aan als khaltou, Marokkaans voor tante. Langzaam is er een band opgebouwd. De ogen van de vrijwilliger schitteren wanneer ze om zich heen kijkt. “Ik ben trots op ons, en trots op onze kinderen.”

Onderzoek: Licht op Buurtmoeders MoedersKracht

Bovenstaande scène beschrijft een moment uit het onderzoekstraject ‘Licht op Buurtmoeders MoedersKracht.’ Dit onderzoek is gefinancierd door het Kenniscentrum Ongelijkheid (KCO) en het lectoraat Creative Media for Social Change van de Hogeschool van Amsterdam (HvA). De centrale vraag van het onderzoek is: “Hoe kan de meerwaarde van organisatie Buurtmoeders MoedersKracht’s werkwijze opgehaald, expliciet gemaakt, en versterkt worden?” Het onderzoekstraject is een samenwerking tussen Ilhame Grinate, directeur van Buurtmoeders MoedersKracht, en mijzelf, Esther Aminata Kamara, onderzoeker aan het lectoraat Creative Media for Social Change, en liep van maart 2023 t/m februari 2024.

Deze publicatie biedt een inkijkje in het werk dat Buurtmoeders MoedersKracht verricht door hier licht op te schijnen. De metafoor van licht schijnen, is bewust: waar de organisatie merkt dat hun werk door instanties als de gemeente Amsterdam, de politie en de GGD, en hun gemeenschap gewaardeerd wordt, blijkt de inzet, opleveringen, en uniciteit van hun werkwijze onderbelicht. En daarmee onder-erkend, en onder-beloond. Van belang is om hierbij te benadrukken dat het doel van het onderzoek niet is de werkwijze van Buurtmoeders MoedersKracht te valideren of de “impact” ervan te meten. Het doel is om de waarden en relaties die onder de oppervlakte van Buurtmoeders MoedersKracht’s werkwijze liggen in kaart te brengen en de waarde ervan te belichten.

Het onderzoek van het lectoraat Creatieve Media for Social Change, vanwaar uit dit onderzoek is gedaan, kenmerkt zich door co-creatie, gelijkwaardig eigenaarschap en inclusieve samenwerking waarbij de kennis van de personen met wie wij werken centraal

staat. Zo zetten wij creatieve methoden, (arts en design-based methods) zoals storytelling in om professionals vanuit hun eigen expertise te ondersteunen om zelf de waarde van hun werkwijze of initiatief op te halen en te verbeelden. Deze aanpak biedt ruimte voor het kleinschalige, het subtiele, en het niet-talige, waarin latente en embodied kennis kan opkomen.¹ Door mee te doen, mee te lopen, te luisteren en uitwisselingen te faciliteren kunnen ruimtes ontstaan waarin deze kennis, al dan niet in verhaalvorm, kan opkomen.²

Deze aanpak vraagt dat ik in het onderzoek, waarin ik als onderzoeker een prominente rol speel, veel meebeweeg met Buurtmoeders MoedersKracht en de buurtbewoners, en keuzes durf te maken die *hen* dient, en niet het belang van het onderzoek vooropstel.³ In alles moet een voorzichtige afweging gemaakt worden om het vertrouwen dat ik als onderzoeker kreeg te erkennen en te eren. In dit specifieke onderzoek betekende het ook het accepteren van de ruimte die er wel en niet was om dit onderzoek uit te voeren. Nog voordat het onderzoek begon werd verteld dat ik niet met de buurtbewoners kon spreken omdat er wantrouwen is naar buitenstaanders. In het verleden zijn buurtbewoners weggelopen bij activiteiten toen iemand die niet van Buurtmoeders MoedersKracht was zich aansloot. Het was voor het onderzoek om dit niet als een beperking te zien, maar als richtlijn voor mijn houding in het onderzoek, waarbij ik mij uitgedaagd voelde om mij afwachtend op te stellen en te laten leiden door de organisatie en de gemeenschap. Door dit proces te eren ontstonden er openingen en uitnodigingen. Er zijn geen woorden die kunnen beschrijven hoe dankbaar ik ben dat ik heb mogen meedoen binnen deze gemeenschap.

Geen schijnwerpers, maar voorzichtig belichten, en waar nodig helemaal geen licht op werpen. Ik heb vanuit vertrouwen toestemming heb gekregen om te openbaren en met de manier waarop ik dit deel probeer ik dit vertrouwen en de verteller te eren. In deze publicatie deel ik mijn ervaringen in de vorm van narratieve non-fictie. Deze vertelvorm

---

¹ Shay Raviv (2021) A Place to Stay, Practicing Embedded Design.

² Zie Rajni Shay's (2021) Experiments in Listening, Aminata Cairo's (2021) Holding Space over de relatie tussen luisteren en ruimte.

³ Decolonizing Methodologies in Qualitative Research: Creating Spaces for Transformative Praxis (2021), Thambinathan, Kinsella

biedt mij de ruimte om transparant te zijn in wat ik vanuit mijn positionering als onderzoeker kies te (onder)belichten,⁴ en belichaamt tegelijkertijd mijn onderzoek aanpak waarin ik de gemeenschap vooropstel en het proces laat leiden. Dit is de reden waarom ik de Buurtmoeders anonimiseer, en waarom ik kies bepaalde observaties niet te delen in dit verslag.

Moeder – Buurt- Kracht

Dit verslag is georganiseerd aan de hand van de drie elementen uit Buurtmoeders MoedersKracht: Moeder, Buurt, en Kracht. Ieder element vormt de basis van een essay dat bestaat uit verhalende scènes, duidende uitleg en visualisaties. De essays bouwen op elkaar voort en vormen samen een geheel.

In **Moeder** beschrijf ik het ontstaan van Buurtmoeders MoedersKracht en hun werkwijze. Ik deel mijn observaties middels scènes vanuit het onderzoeksproces waar ik als onderzoeker de preventierondes en de ontbijtochtenden bijgewoond heb. Hier beschrijf ik de relationele aanpak van Buurtmoeders MoedersKracht waar ze zich richten op de (buurt)Moeder, en hoe ze hun relaties opbouwen middels activiteiten met vertrouwen, toegankelijkheid en discretie als waarden.

In **Buurt** kijk ik naar hoe Buurtmoeders MoedersKracht zich verhoudt tot de buurt en de gemeenschap waartoe ze behoren. Ik ga verder in op de activiteiten en evenementen die georganiseerd worden en welke rol de locatie zelf speelt in de toegankelijkheid voor buurtbewoners. Door observaties te delen van mijn participatie in het Ramadanproject bied ik toegang tot gebeurtenissen die normaliter niet toegankelijk zijn zonder onderdeel te zijn van de gemeenschap.

In **Kracht** komen Moeder en Buurt bij elkaar om te reflecteren op wat de kracht van deze elementen zijn, en hoe de organisatie zelf bekrachtigd kan worden. Hierin wordt ook benoemd wat de kosten zijn op financieel en persoonlijk gebied binnen de organisatie.

---

⁴ Narrative Theory and the Construction of Qualitative Texts, Colyar and Holley (2010) | Positioning Positionality- The Reflexive Turn, Cousin (2010)

Tot slot wil ik deze inleiding afsluiten door te benoemen dat deze publicatie als doel heeft om door het delen van mijn ervaringen de werkwijze van Buurtmoeders MoedersKracht inzichtelijk te maken. De onderzoeksvraag was “Hoe kan de meerwaarde van Buurtmoeders MoedersKracht’s werkwijze opgehaald, expliciet gemaakt, en versterkt worden?”, en er zijn andere publicaties vanuit dit onderzoekstraject geproduceerd – zoals presentaties, werkvormen en verslagen- die voor Buurtmoeders MoedersKracht heel specifiek ingezet konden worden om dat doel te dienen. Deze komen niet aan bod in deze publicatie en zijn te vinden op de website van Creative Media for Social Change: <https://rb.gy/ekkt70>.

Esther Aminata Kamara

De Moeder in Buurtmoeders MoedersKracht

Figuur 1: Schenken van thee bij Buurtmoeders MoedersKracht (Bodil Liesdek, 2024)

21 maart 2023- WPT Amsterdam Nieuw-West

“We hebben elkaar hier ontmoet, we zitten niet de hele tijd thuis, we blijven bezig,” vertelt een van de Buurtmoeders mij tijdens onze pauze. We hebben zojuist de eerste ronde gelopen en genieten van zoete Marokkaanse muntthee in het Wijkpraktijkteam. Het is de vooravond van Ramadan en de vrijwilligers zijn druk bezig geweest met de voorbereidingen –waaronder het maken van chebakia, een zoete sesamkoek die als goed vullend ontbijt gaat dienen. Ze hebben het meegenomen om tijdens de pauze te proeven, en ik krijg de bruine, plakkerige koek aangeboden op een schoteltje. Wanneer ik een hapje neem word ik serieus bekeken. Wat vind ik ervan? Lekker. Het barst los, ik versta weinig, en af en toe vertaalt een van de Buurtmoeders vanuit het Berbers of het Marokkaans Arabisch. Ze legt mij uit dat iedereen verschillende recepten heeft en dat een van hen in plaats van ze zelf gemaakt, ze besteld heeft, en dat ze eigenlijk niet lekker zijn.

Wanneer ik even later meer vertel over het onderzoek, zegt iemand dat ze hier zijn omdat ze niks anders te doen hebben, dat als ze een serieuze baan gehad zouden hebben, niemand hier s' avonds over straat zou lopen. De buurtmoeder die naast mij zit fluistert mij toe dat ze wel degelijk vanuit een overtuiging werken. Dat het ook hun kinderen zijn die overlast veroorzaken, en dat ze eindelijk zelf iets kunnen doen om hun buurt een veiligere en schonere plek te maken."

Het ontstaan van Buurtmoeders MoedersKracht

Toen in 2020 de coronapandemie uitbrak signaleerde Ilhame Grinate, directeur van Buurtmoeders MoedersKracht, dat buurtbewoners niet op de hoogte waren van de maatregelen. Vanuit haar winkel in Amsterdam Nieuw-West sprak ze regelmatig vrouwen uit de buurt die haar om advies vroegen. Ze merkte dat velen niet door hadden wat de risico's van infectie waren en welke maatregelen er werden getroffen.

Daarom besloot ze om de straat op te gaan. Samen met andere moeders uit de buurt (Buurtmoeders) trokken ze gele hesjes aan en spraken ze buurtbewoners aan. Tijdens deze preventierondes legden ze uit wat corona was, wat de avondklok inhield, en welke andere maatregelen er waren. Ze spraken jongeren ook aan op hun gedrag, wat de consequenties waren als ze zich niet hielden aan de maatregelen, en verzochten ze om naar huis te gaan. Het initiatief groeide. In 2021 registreerde Ilhame Grinate Buurtmoeders MoedersKracht als stichting, met als doel om buurtbewoners te ondersteunen in het verbeteren van de sociale cohesie en leefbaarheid van de buurt.

Er waren succesvolle samenwerkingen ontstaan met de politie, met de GGD en met Gemeente Amsterdam. Vanuit de politie kwam de vraag of ze hun preventieronde konden inzetten tijdens de avondklokuren om escalatie te voorkomen. Voortbouwend op de voorlichting die Buurtmoeders MoedersKracht aan buurtbewoners over het coronavirus, werd samen met de GGD een campagne over vaccinaties opgericht.

Buurtmoeders MoedersKracht wist buurtbewoners te bereiken. De vrijwilligers zetten zich in om hun omgeving veiliger en schoner te maken. Jongeren voelden zich niet aangevallen

wanneer ze aangesproken werden door Buurtmoeders. En de Buurtmoeders stonden open voor voorlichtingen over hun gezondheid. Na de coronapandemie ontwikkelde de organisatie zich verder. Op basis van de behoefte van de buurtbewoners organiseerde en faciliteerde Buurtmoeders MoedersKracht activiteiten en evenementen. Voor de buurtbewoners, door de buurtbewoners, met de buurtbewoners.

Figuur 2: Buurtmoeders tijdens een preventieronde in Slotervaart (Foto: Esther Kamara)

22 maart 2023, Ontbijtochtend bij het WPT

“Wanneer ik op een woensdagochtend het WPT instap word ik enthousiast begroet door de vrijwilligers met wie ik samen de preventierondes heb gelopen. Vanochtend tref ik ze druk in de weer met de voorbereidingen voor de ontbijtochtend, die over een halfuur gaat starten. Aan de lange, keurig gedekte tafel zitten al een aantal buurtbewoners (allemaal vrouwen) te wachten. Sommigen kijken stilletjes voor zich uit en anderen maken praatjes met elkaar. De vrijwilligers halen schalen vol eten uit het kleine keukentje en arrangeren het ontbijtbuffet. Hardgekookte eieren, een schaal met plakjes kaas, vlees, komkommer en tomaat in geordende rijen. Schaaltjes yoghurt en een bak met fruitsalade, msemmen en croissants beloven een verzadigend ontbijt. Ik drink mijn muntthee en kijk toe hoe het WPT volstroomt. Een moeder met kind omarmt een van de vrijwilligers, iemand zet de verwarming wat lager. Midden in de ruimte zie ik een jonge vrouw zich klaar maken voor een presentatie. Ilhame legt uit dat iemand van Qpido voorlichting gaat geven over seksuele gezondheid bij jongeren, specifiek gericht op deze doelgroep van Marokkaanse moeders. Nog voordat iedereen klaar is met eten spreekt Layla, activiteitenleider Slotervaart van Buurtmoeders MoedersKracht, de vrouwen toe en legt uit dat er straks een voorlichting komt, en vraagt of ze niet weggaan zodra ze klaar zijn. Even later start de voorlichting. Bij het benoemen van het onderwerp zie ik sommige vrouwen ongemakkelijk kijken, maar zodra de voorlichter op stoom komt maakt het ongemak al snel ruimte voor nieuwsgierigheid. De voorlichting wordt in het Nederlands gegeven, en soms worden dingen nogmaals uitgelegd in het Marokkaans. Er wordt gelachen, er worden serieuze vragen gesteld, en wanneer er over seksueel ongewenst gedrag en mogelijke reacties vanuit het geloof en culturele overtuigingen wordt gesproken, wordt er aandachtig geluisterd.”

ACTIVITEITEN

Buurtmoeders MoedersKracht organiseert en faciliteert een variëteit aan activiteiten in de buurt. Vaste en regelmatig terugkerende activiteiten zijn: preventierondes, buurtschoonmaakacties, ontbijtochtenden, voorlichtingen, koken voor senioren en jongeren, toeslagenhulp, op weg naar werk, bijles, sportlessen, creatieve workshops, en taallessen.

Ook organiseren ze inzamelingsacties en delen ze maaltijdpakketten uit op basis van crises of behoeftes vanuit de buurt zoals tijdens de Ramadan, de aardbevingen in Marokko in 2023, of iemand die acuut in nood zit. Deze activiteiten vinden plaats in Slotervaart en Slotermeer, in het stadsdeel Nieuw-West, Amsterdam

Niet probleemgericht, maar behoefte-gestuurd

Iedere woensdagochtend is de ontbijtochtend in het WPT, naast dat er ontbijt beschikbaar is voor buurtbewoners, vindt er vaak ook een voorlichting plaats. Voorlichting kan gaan over mentale gezondheid, over verslaving, seksuele gezondheid, of over vaccinaties. De ontbijtochtenden zijn een laagdrempelige manier voor buurtbewoners en vertegenwoordigers van instanties om elkaar te ontmoeten. Wat aan bod komt, en hoe deze ontmoeting eruitziet wordt gedirigeerd door Ilhame. Ilhame is door haar voormalige baan als schuldhulpverlener en schoolmaatschappelijk werker bekend met (vrijwilligers)instanties die actief zijn in de buurt en het soort hulpverlening dat ze aanbieden. Tegelijkertijd weet ze door het werk van Buurtmoeders MoedersKracht wat de behoeftes van de buurtbewoners zijn en hoe de bewoners benaderd kunnen worden. Hierin richten ze zich *first and foremost* op de behoeftes van de buurtbewoners, met name die van de Buurtmoeders. Wat hebben ze nodig? Waar lopen ze tegen aan? Vanuit die kennis bepalen ze welke richting ze op gaan, en hoe ze hun netwerk en kennis gaan inzetten.

Blik op de moeder

“Wij helpen vrouwen. Ze bedenken zelf activiteiten en wij helpen ze om het uit te voeren met coaching en training. We houden ook bijeenkomsten waar vrouwen meer leren over actuele zaken. ”

Ilhame Grinate, oprichter en directeur Buurtmoeders moederskracht

Van alle vrijwilligers van Buurtmoeders MoedersKracht komt 100% uit de buurt, en is bijna iedereen ook moeder.⁵ Van deze Buurtmoeders is er een vaste kern van 17 vrouwen die voor vrijwilligersvergoedingen vaste activiteiten opzetten en uitvoeren. De Buurtmoeders die de preventierondes lopen zetten bijvoorbeeld ook de ontbijtochtenden op. Ze doen boodschappen, koken eieren, zetten thee, dekken de tafel, en ruimen alles op. Ze voeren meer taken uit, en zijn vaak inzetbaar op meerdere (vaste) activiteiten. Naast deze vaste kern zijn er ongeveer 200 vrijwilligers die vrijblijvend de organisatie ondersteunen en hier

---

⁵ Van de +200 vrijwilligers zijn er misschien vier of vijf geen moeder.

geen vrijwilligersvergoeding voor ontvangen. Ze dragen minder verantwoordelijkheid en helpen bijvoorbeeld met het koken en uitdelen van maaltijdpakketten.

De mate van verantwoordelijkheid, het soort taken dat uitgevoerd wordt, en de frequentie en duur van betrokkenheid hebben invloed op of een Buurtmoeder een vaste vrijwilliger (met vergoeding) is of een vrijblijvende vrijwilliger. Dit zijn echter geen statische voorwaarden, noch zijn dit gekaderde categorieën. Het zijn in de praktijk ontstane elementen van een relationele structuur die de werkwijze van Buurtmoeders MoedersKracht karakteriseren.

Iedere vrijwilliger staat namelijk in relatie tot Ilhame, die de activiteiten en de uitvoering hiervan coördineert. Ilhame draagt de hoogste verantwoordelijkheid en faciliteert en beheert de organisatie van alle activiteiten. Waar Ilhame het fundament legt om de activiteiten mogelijk te maken, zoals het ophalen en beheren van financiële middelen, coördineren met partners, en het aansturen van de vrijwilligers, zijn de vrijwilligers verantwoordelijk voor het uitvoeren van de activiteiten.

Deze relationele structuur heeft wat weg van een hiërarchische top-down structuur, maar wordt veel dynamischer en horizontaler wanneer het gezien wordt als een familierelatie, zoals het in de praktijk van Buurtmoeders MoedersKracht gebeurt. In **Kracht** komt dit uitgebreid aan bod, maar voor nu is het belangrijk om te benadrukken dat dit geen relaties is zoals die tussen manager en werknemer, maar eerder zoals die tussen tante-nicht, moeder-dochter; Ilhame doet ook boodschappen, kookt mee, en is een moeder uit de buurt. Dit is niet (alleen) een kwestie van niet bang zijn om je handen vuil te maken, maar onderdeel van het in contact komen en blijven met de Buurtmoeders.

Een net van activiteiten

Dat Ilhame in contact staat met de Buurtmoeders is niet vanzelfsprekend. Of het nou problematische thuissituaties zijn, zoals conflicten met familieleden, huiselijk geweld, of financiële onzekerheid of gezondheidsklachten zijn, het merendeel van de Buurtmoeders ervaren belemmeringen waardoor ze niet kunnen werken, hun huis moeilijk uitkomen, of in sociaal isolement leven. Buurtmoeders MoedersKracht richt zich niet op het oplossen van deze problemen, maar op het identificeren van de krachten, potenties en de wensen van de vrouwen. In plaats van ze te zien als een *kwetsbare groep*, worden ze gezien als medemoeders wiens behoeftes gehoord en erkend dienen te worden.

“Sommige vrouwen kwamen alleen hun huis uit om boodschappen te doen. Velen hebben last van depressies of eenzaamheid, soms ook met lichamelijke klachten.”

Ilhame Grinate over de Buurtmoeders

De activiteiten die Buurtmoeders MoedersKracht faciliteert spelen een essentiële rol in het zien en horen van de behoeftes van de buurtbewoners. Allereerst biedt het brede palet aan activiteiten (potentiële) contactpunten tussen de organisatie en de buurtbewoners.

Buurtbewoners die nog niet bekend zijn met de organisatie kunnen op verschillende momenten in de week binnenlopen, zoals bij het WPT en in Luxury Abaya, Ilhame's winkel in Slotermeer. Zodra een buurtbewoner binnen komt kan er tijdens een activiteit contact ontstaan tussen mede buurtbewoners, Buurtmoeders, en Ilhame. Hierin krijgt de buurtbewoner de ruimte om zelf de mate van interactie te bepalen: alhoewel de buurtbewoner gevraagd wordt om in het vervolg weer te komen, blijft participatie, tijdens deze activiteit en volgende activiteiten, vrijblijvend. Tegelijkertijd vinden er binnen dit netwerk constant contactmomenten en interacties plaats. In het organiseren en uitvoeren van de activiteit zijn de Buurtmoeders in contact met elkaar en met Ilhame, en tijdens deelname is er interactie met de buurtbewoners en de organisatie. Ieder contactmoment

biedt de mogelijkheid voor Ilhame om te zien en te luisteren naar wat de behoeftes zijn van de vrijwilligers en de buurtbewoners als individuen en als netwerk.

Doordat de meeste activiteiten wekelijks plaatsvinden kunnen veranderingen waargenomen worden door iedereen die vaker aanwezig is. Niet alleen door Ilhame, maar ook door de buurtbewoners en de vrijwilligers. Als netwerk hebben ze meegemaakt hoe een van de Buurtmoeders – mede door de ondersteuning van de organisatie-- een cateringbedrijf heeft opgestart. Of dat een buurtbewoner elke week langsloep, naar binnen keek en dan weer terugkeerde, tot ze aangesproken werd door Ilhame. Sindsdien komt ze regelmatig naar de ontbijtochtend. Binnen dit netwerk biedt de vraag van een individu wellicht het antwoord voor het collectief, brengt de verandering bij de een het vertrouwen waar de ander naar op zoek is.

Ilhame faciliteert ruimtes waarin contactmomenten de mogelijkheid bieden voor verbinding, en verbinding kan leiden tot het opbloeien van vertrouwen van de buurtbewoners in zichzelf en in elkaar. Vanuit dit vertrouwen kunnen buurtbewoners aangeven wat hun behoeftes zijn en Buurtmoeders MoedersKracht speelt hierop in. Dit doen ze door activiteiten (anders) te organiseren, eenmalige evenementen te faciliteren, bewoners te stimuleren aan een cursus mee te doen, of te helpen met afspraken maken en formulieren in te vullen. Tegelijkertijd biedt de uitvoering van de activiteiten de Buurtmoeders de kans om te participeren, te leren, en zich onderdeel te maken van een gemeenschap.

Het is lastig grip te krijgen op wat precies de effecten zijn van de inzet van Buurtmoeders

“Dit is beter dan thuiszitten. Ik werd meegevraagd en ik vond het zo gezellig hier dat ik terug blijf komen. Thuis zit ik met pubers. Jongeren op straat zorgen voor veel overlast. Vuurwerk met Oud en Nieuw, dingen kapot maken. Ze zijn bezig met... slechte zaken. Mijn kinderen groeien hier ook op. Ik wil hier ook iets aan doen [...]. Dingen zijn echt veranderd nu, ook met de jongeren. En ik vind het zo leuk hier, ik wil hier nooit meer weg!”

Buurtmoeder over hoe ze bij Buurtmoeders Moederskracht is terecht gekomen.

MoedersKracht. Welk effect heeft het versterken van de moeder op de rest van het gezin?

Wordt de mentale gezondheid bevorderd door de vergrootte participatie en het hebben van nieuwe sociale interacties? Welke van de veranderingen is toe te kennen aan Buurtmoeders MoedersKracht?

Ilhame legt uit dat ze nu, bijna vier jaar na het ontstaan van Buurtmoeders MoedersKracht zicht begint te krijgen op veranderingen in de levens van de Buurtmoeders:

“Er zijn veel voorbeelden van verandering. Er was een vrouw die van haar man alleen naar buiten mocht om haar kind naar school te brengen. Nu loopt ze preventierondes. Een andere vrouw begon als vrijwilliger en heeft nu haar eigen cateringbedrijf.”

Ilhame Grinate

Het behoeftegericht werken is intensief en biedt weinig ruimte voor het richten op, verzamelen van, en naar buiten brengen van resultaten. Ieder traject van iedere Buurtmoeders verloopt anders, en vaak komen details van persoonlijke situaties pas veel later naar boven. Want wanneer een buurtbewoner voor het eerst in aanraking komt met Buurtmoeders MoedersKracht wordt er gekeken naar hun behoefte, niet naar hun problemen.

“Laatst vertelde een Buurtmoeder dat ze depressief was toen ze jaren geleden bij ons binnenstapte. En dat het door ons kwam dat ze nu beter is. Ze zei, ‘door de preventies rondes te lopen heb ik geleerd dat als ik me slecht voel dat ik m’n jas aan moet trekken en een rondje moet gaan lopen.’”

Ilhame Grinate

De Buurt in Buurtmoeders MoedersKracht

Figuur 3: Buurthuis Vooruit, een van de locaties van waaruit Buurtmoeders MoedersKracht werkt. (Eigen collectie)

27 maart 2023

09:30 - Metro 50

Ik zit in metro 50 naar Nieuw-West. Tot voor kort kon ik je niet vertellen wat het verschil was tussen metrohalte Postjesweg en Jan van Galenstraat. Of waar Slotermeer begon en Slotervaart eindigde. Nu stap ik steeds zelfverzekerder uit de metro. Ik weet zelfs welke richting ik op moet zonder eerst mijn telefoon te raadplegen. Om 10 uur moet ik bij Luxury Abaya zijn, Ilhames winkel met Marokkaanse vrouwen mode.

Ik loop van de metro naar Luxury Abaya wanneer een zwarte Range Rover naast mij komt rijden. Het raam gaat omlaag en ik zie Ilhame, bijna onherkenbaar door de grote zonnebril die ze draagt. Maar die opgewekte lach herken ik. "Stap in!"

10:30 - Buurthuis Vooruit

In plaats van Luxury Abaya, waar ik had afgesproken met Ilhame, halen we een Buurtmoeder op. De vrijwilliger is vandaag de kok die de regie neemt in het koken van de maaltijden. Samen rijden we naar Buurthuis Vooruit waar vandaag de maaltijden worden gekookt en uitgedeeld. Wanneer we daar aangekomen zijn dragen we pannen, zakken kruiden en dozen met plastic handschoenen naar binnen. Ilhame stapt de auto weer in om naar een afspraak te gaan.

De kok ontfermt zich over de enorme pannen, terwijl ongeveer zeven andere Buurtmoeders helpen met snijden, blenden, schoonmaken, en tillen. Het buurthuis is beschikbaar gesteld voor Buurtmoeders MoedersKracht om hier op maandag en vrijdag de Iftar maaltijdpakketten voor de Ramadan te bereiden en uit te delen. De kleine keuken is niet gemaakt voor het serieuzere kookwerk: er is een kleine wasbak, een vier-pits gasfornuis, en een koelkast die vol zit met spullen van het buurthuis. Wat er wél is wordt maximaal ingezet.

Tussen het koken door wordt de baby van een van de Buurtmoeders geknuffeld en gevoed. De baby is vijf maanden oud en kan natuurlijk niet alleen thuisblijven. Iemand belt Ilhame, ze spreken Arabisch. Het enige woord wat ik herken is harira. Ik vraag waar ze het over hebben. "Vlees," zegt een Buurtmoeder tegen mij. "Er moet vlees in de harira, in de soep. Ilhame is die vergeten mee te nemen."

Het Ramadanproject

Met het Ramadanproject worden er Iftar maaltijdpakketten gemaakt en uitgedeeld aan buurtbewoners. In een pakket zit voldoende eten voor de Iftar, de maaltijd die 's avonds genuttigd wordt tijdens de Ramadan. Buurtbewoners kunnen in Slotervaart en Slotermeer gedurende de Ramadan een gratis maaltijdpakket ophalen.

Toen ik meeliep met het Ramadanproject begon ik pas echt te ervaren wat er allemaal bij komt kijken om een organisatie als Buurtmoeders MoedersKracht te runnen. Tot dan toe had ik flarden en stukjes gezien: een avond meelopen met de preventieronde, een ochtend mee-ontbijten, interviews, gesprekken. Met het Ramadanproject zag ik van 's ochtends tot 's avonds wat er gedaan en geregeld moest worden. Waar en wanneer dit gebeurde, door, met en voor wie.

In andere woorden: mijn beeld van Buurtmoeders MoedersKracht begon zich te concretiseren. Het werd tastbaarder, plaatselijker. Letterlijk, omdat ik eten kookte, in bakjes deed, en in tasjes overhandigde, en mij bevond op verschillende plekken in de buurt. Maar ook op conceptueel niveau: wat 'Buurt' betekent in de organisatie, welke plekken hierbij horen, en hoe Buurtmoeders MoedersKracht zich verhoudt tot de mensen en de plekken in deze buurt.

Een kennismaking met Slotervaart en Slotermeer

Voor mij was Amsterdam Nieuw-West 'het eind van metrolijn 50'. Ik groeide op aan het andere eind van die lijn: tussen Gein en Holendrecht, in Amsterdam Zuidoost. Ik wist niet wat het verschil was tussen Slotervaart en Slotermeer, en ik kwam er bijna nooit. Met het leren kennen van Buurtmoeders MoedersKracht leerde ik ook de buurt kennen.

Al lopend en fietsend verkende ik het stadsdeel, observeerde de verschillende wijken turend vanuit het tramraam. Ik probeerde mijzelf in een staat van niet-weten te krijgen, open voor ontmoetingen en connecties met de buurt, vrij van eerdere associaties, of invullingen van analyses die mijn ontmoetingen zouden kleuren. Ik wachtte tot de buurt(bewoners) mij hun historie zouden vertellen. Dit deed ik omdat ik zelf zo vaak de verkeerde interpretaties van anderen over Amsterdam Zuidoost ongevraagd gepresenteerd kreeg. En om mijzelf eraan te herinneren dat ik een gast was in de buurt. Tegelijkertijd ervoer ik dit ook als weerstand tegen hoe de wijk en de buurtbewoners gepositioneerd worden: als kwetsbaar of problematisch.

De Buurt: locaties van Buurtmoeders MoedersKracht

Buurtmoeders MoedersKracht is werkzaam in Slotervaart en Slotermeer in het stadsdeel Nieuw-West in Amsterdam. Binnen dit gebied liggen de locaties van waaruit de organisatie werkt, en wonen de Buurtmoeders en de bewoners waar Buurtmoeders MoedersKracht zich op richt. In Slotervaart zijn de vaste locaties het Wijkpraktijktteam (WPT) Piet Mondriaanplein van Gemeente Amsterdam, Buurthuis Vooruit en JaComenius. In Slotermeer zijn dit Luxury Abaya, Social Garden, Dunya, en de Buurtjeugdkamer. Vanuit deze locaties worden activiteiten georganiseerd en evenementen gehost. Zo is in het WPT

de vaste ontbijtochtend op woensdag en worden veel voorlichtingen gegeven, en wordt Buurthuis Vooruit vaak gebruikt voor koken en het uitdelen van gratis maaltijden. Ook zijn er locaties waar af en toe of eenmalig evenementen en activiteiten plaatsvinden. Bijvoorbeeld het Sloterpark, waar wel eens gepicknickt wordt, Kristal B.V. voor Ladies Only avonden, en het Piet Mondriaanplein waar tijdens de Ramadan Iftars worden georganiseerd. De preventierondes en het rapen van afval gebeurt dwars door de het stadsdeel heen. De preventierondes worden middels een vaste route gelopen: in Slotervaart rondom het Piet Mondriaanplein en in Slotermeer rondom het Confusiusplein.

23 maart 2023 - Buurthuis Vooruit

12:53

Ilhame is terug van haar afspraak en geeft het vlees voor de harira aan de kok. Daarna gaat ze op een plastic stoeltje zitten en vult snel wat formulieren in. Het is voor een buurtinitiatief wat Buurtmoeders MoedersKracht als onderdeel van het Ramadanproject wil organiseren. Een grote Iftar op het Piet Mondriaanplein. Tussen het snijden en marineren door vraagt Ilhame aan de Buurtmoeders om input. Wat willen ze, wat lijkt ze leuk, hoe willen ze de Iftar het liefst organiseren? Ilhame schrijft het op, scant de documenten met haar telefoon en levert de aanvraag in. Even later legt ze uit hoe ze te werk gaat: "Wij vragen de moeders wat voor activiteiten ze willen doen, waar ze behoefte aan hebben. Dan proberen wij het te organiseren."

Samen met Ilhame en een Buurtmoeder gaan we even later spullen halen bij de tijdelijke ruimte naast Luxury Abaya waar Buurtmoeders MoedersKracht tijdens het Ramadanproject gebruik van mag maken. Hier slaan ze niet-verse spullen op, zoals bakjes, tasje, en gedroogde kruiden. In Buurthuis Vooruit kunnen de spullen niet blijven. Dus is het een heen-en-weer gerij: verse boodschappen, houdbare spullen naar Vooruit, en dan weer terug naar de opslag. Dat loopt niet altijd vlekkeloos: halverwege moeten we terugrijden omdat we iets zijn vergeten.

Bij het inladen van de auto valt mij op dat een man al een tijdje op straat staat te wachten. Met zijn fiets aan de arm kijkt hij af en toe onze richting op en kijkt dan weer weg. Op een gegeven moment loopt Ilhame op hem af en vraagt of hij toevallig iets wil weten over de maaltijdpakketten. De man vraagt direct of dit de locatie is waar ze afgehaald kunnen worden. Wanneer Ilhame uitlegt dat hij vanaf 4 uur een pakket kan ophalen bij Buurthuis Vooruit, zie ik de man even twifelen voordat hij vraagt: "Kan ik twee pakketten halen? Niet voor mezelf hoor, maar voor mijn seniore burens. Die kunnen ze niet zelf ophalen." Ilhame legt

uit dat ze normaliter een pakket per persoon geven, maar dat ze een uitzondering wil maken omdat hij het voor zijn seniore burens ophaalt.

Geen uithangbord

Er is geen hoofdkantoor van Buurtmoeders MoedersKracht. Of een plek waar buiten een bord hangt met 'Buurtmoeders MoedersKracht'. Ilhame's telefoon en laptop zijn in dat opzicht de 'plek' waar je de organisatie kunt vinden. Alhoewel de evenementen en activiteiten op specifieke locaties plaatsvinden, gebeurt het coördineren en organiseren on-the-go. Een kwestie van geld. Budget gaat op aan het faciliteren van de activiteiten, waarbij locatievoorzieningen een klein aandeel hebben.

Deze verspreiding heeft voor- en nadelen. Tijdens het Ramadanproject bemoeilijkte dit de uitvoering: Ilhame moest constant heen en weer rijden en was afhankelijk van de van anderen. Zoals de koelkasten van New York Pizza om de Turkse pizza's in te bewaren, of Rochdale voor het gebruik van de ruimte naast Luxury Abaya.

Tegelijkertijd biedt het gebrek aan een centraal punt mogelijkheden. De verschillende locaties spreiden zich als een web uit over de wijk, met Ilhame en de Buurtmoeders zichtbaar en toegankelijk tijdens de uitvoering en organisatie van activiteiten. Hoe meer locaties, hoe meer ge-heen-en-weer, hoe meer mogelijkheden voor buurtbewoners om in contact te komen met de organisatie. Net zoals de buurtbewoner die bij Luxury Abaya voor de stoep stond en Ilhame aansprak over de maaltijdpakketten.

Drempels

Luxury Abaya is een van de kernlocaties van Buurtmoeders MoedersKracht. In 2019 opende Ilhame deze winkel met abayas: lange, losse jurken die door veel vrouwen in de gemeenschap gedragen wordt. Voordat Ilhame Buurtmoeders MoedersKracht oprichtte werkte ze als schoolmaatschappelijk werker en als schuldhulpverlener. Dit was bekend in de buurt, en veel buurtbewoners stapten binnen op zoek naar financieel advies, verborgen onder de zoektocht naar een nieuw abaya.

“De drempel om bij een officiële instantie naar binnen te lopen en om hulp te vragen is voor veel mensen groot, maar een winkel binnenstappen is een stuk makkelijker.”

Ilhame Grinate

Een discrete ervaring. De hulpvraag verscholen achter kledingrekken vol met jurken. Soms kwamen buurtbewoners alleen voor een abaya, soms liepen ze een paar keer naar binnen zonder iets te kopen voordat ze een vraag durfde te stellen, soms liep iemand direct met een hulpvraag naar binnen.

Wat de buurtbewoners uiteindelijk over de drempel laat stappen ligt volgens Ilhame merendeels aan haar reputatie, zowel op professioneel gebied als persoonlijk. Ze legt uit dat buurtbewoners bekend zijn met haar gezin. Ilhame's man en oudste zoon werken bij de politie, en de jongste zoon zit op de politieacademie. Met hun Marokkaanse afkomst en het feit dat Ilhame een “hoofddoekdragende vrouw” is zijn ze als gezin een rolmodel voor buurtbewoners met dezelfde culturele achtergrond. De herkenning en erkenning van hun gedeelde culturele en geloofsovertuigingen wekt vertrouwen op, net zoals Ilhames professionele reputatie bij Buurtmoeders MoedersKracht en voorheen als schuldhulpverlener en schoolmaatschappelijk werker. Buurtbewoners zien dat Ilhame er veel voor over heeft om haar afspraken na te komen.

“Als het geld van de organisatie op is en de vrijwilligers hun vergoeding nog niet hebben gekregen dan betaal ik het uit eigen zak. Kosten wat het kost. Met subsidies kan het alle kanten op gaan, maar ik zorg er altijd voor dat ik geld heb. Al moet ik zelf in de keuken staan en broodjes smeren. Wat ik trouwens al eerder heb gedaan.”

Ilhame Grinate

Zomerfeest

BuurtMoedersKracht

Power ladies event – met Zohra Rai

Zondag 9 juli

17:00–23:00

Jan de Louterstraat 13, Amsterdam

€15,00
Verplicht voorverkoop:
Tel: 0640508698

Kom jij ook gezellig?

Inclusief Eten + drinken

Figuur 4: Flyer van Buurtmoeders MoedersKracht voor het zomerfeest, medegefinancierd vanuit het onderzoek (Toegang voor Buurtmoeders was gratis)

15:30 - Buurthuis Vooruit, afgiftepunt maaltijdpakketten

De eerste gegadigde staat klaar. Het is toevallig de man die kwam informeren voor zijn seniore burens. Met zijn fiets staat hij voor de deur van het buurthuis, een half uur te vroeg. Hij maakt nogmaals duidelijk dat hij twee pakketten wil. Een voor zichzelf, een voor zijn burens. Wij vragen hem om 16:00 terug te komen. Hij knikt en blijft buiten staan wachten terwijl ik samen met vrijwilligers de trap op en af loop met bakjes hete soep en gekookte eieren verpakt in aluminiumfolie.

16:00

Precies om 16:00 beginnen we met uitdelen. De eerste pakketten zijn gevuld en kunnen meegegeven worden. Als eerste geven we een pakket aan de man die een half uur lang in de koude wind heeft staan wachten. Er wordt benadrukt dat hij een extra pakket mee mag nemen omdat hij het voor zijn burens meeneemt, maar dat dit een uitzondering is.

"Morgen in Slotermeer toch?" vraagt hij bij het aannemen van de pakketten, wangen rood van de wind. "Ja, bij Luxury Abaya, waar je vanochtend was," antwoord Ilhame. De man wendt zijn blik af, stapt snel op zijn fiets en rijdt weg."

Waar is Buurtmoeders MoedersKracht?

Online kwam ik weinig tegen over Buurtmoeders MoedersKracht. Afgezien van wat artikelen en een Facebookpagina vond ik niks.⁶ Geen rapporten, geen locatie op Google Maps. Als ik was blijven zoeken naar geschreven wegwijzerpalen, dan zou ik verdwaald zijn geraakt. In plaats daarvan moest ik leren luisteren en Buurtmoeders MoedersKracht, vooral Ilhame, als startpunt nemen. Vanuit daar kon ik navigeren, activiteiten bijwonen, en zien wat de organisatie deed. Wat ik zag was dat er altijd buurtbewoners bij de activiteiten waren. Dat er interactie was, dat het een levendige, actieve boel was. Wetende van mijn eigen zoektocht naar de organisatie vroeg ik mij af hoe de buurtbewoners Buurtmoeders MoedersKracht konden vinden. Hoe werden de activiteiten gecommuniceerd, waar kon je je aanmelden, hoe kwam je 'binnen'?

Op Ilhame's WhatsApp vond ik clues. Op haar statussen post ze flyers van komende evenementen, oproepen voor inzamelingen, en foto's van activiteiten van de organisatie. Op Instagram en TikTok vond ik in 'stories' een glimp van wat er plaats had gevonden. Foto's

---

⁶ Op dit moment heeft Buurtmoeders Moederskracht wel een website: www.buurtmoeders-moederskracht.nl. Toen ik begon aan dit onderzoek in 2023 was dit nog niet gepubliceerd.

van maaltijden. Filmpjes van een soeplepel waarmee warme soep in bakjes wordt geschonken. Foto's van ruggen van vrouwen aan een tafel.

Instagram, TikTok, WhatsApp: deze platforms lieten de sporen zien en de echo's horen. De losse flarden boden mij onvoldoende om een beeld te kunnen vormen van de organisatie. Wat gebeurde er, waar, en met wie? Tijdens het bijwonen van de activiteiten merkte ik dat wat er op sociale media geplaatst was niet als doel had om te documenteren of te representeren wat er gebeurde. Als Buurtmoeders foto's of filmpjes maakte dan was dit voornamelijk voor hun persoonlijk archief, en Ilhame had het vaak te druk om hier mee bezig te zijn.

Wat wel online gedeeld werd, zoals flyers, bood geen overzicht van de rijkdom van activiteiten die er plaatsvonden. Vaak waren flyers er voor eenmalige evenementen, zoals het Ramadanproject, of om geld in te zamelen. Voor veel van de vaste activiteiten was geen flyer. Of werd die maanden terug op Ilhame's WhatsAppstatus gepost. Informatie die na 24 uur verwijderd werd door het platform.

Geen uithangbord, geen duidelijke online aanwezigheid, maar wel aanwezig in de buurt.

16:30 - Buurthuis Vooruit, afgifte maaltijdpakketten in volle gang

Buiten staan zo'n 20 pakketten op een tafel. Binnen staan de andere 50 maaltijdpakketten. Samen met Ilhame, Buurtmoeders, en kinderen van de Buurtmoeders deel ik de pakketten uit. Soms wordt er een kort praatje gemaakt, maar over het algemeen is het snelle interactie van een paar seconden waarin het pakket wordt overhandigd en de buurtbewoner direct vertrekt.

Buurtbewoners komen op de fiets, lopen langs, of komen aanzetten in hun scootmobiel. Iedereen die vraagt krijgt een pakket. Er is geen check of je hulpbehoevend bent, of je aan het vasten bent, of wat dan ook. Ik vraag of mensen zich van tevoren aan kunnen melden. Ilhame geeft aan dat mensen dat niet willen, en dat het ook niet nodig is. Buurtmoeders MoedersKracht kent de situatie van de meesten die langskomen wel. En als ze dat niet weten wordt erop vertrouwd dat ze het nodig hebben.

"Men staat niet voor de lol hier in de rij," zegt Ilhame.

Dit vrijgeevige beleid zorgt ervoor dat buurtbewoners die normaliter misschien niet aan zo'n maaltijdpakket komen er toch een kunnen krijgen. De drempel ligt laag,

waardoor ook buurtbewoners die schaamte ervaren, of buren zonder documenten verzorgd kunnen worden.

Figuur 5: Uitdelen van maaltijdpakketten tijdens het Ramadanproject door Buurtmoeders MoedersKracht
(Foto: Esther Kamara)

Geen registraties

Op afstand kon ik als buitenstaanders geen overzicht krijgen van de wie, wat, waar, wanneer, waarom, en hoe van Buurtmoeders MoedersKracht. Dit werd alleen toegankelijk door aanwezig te zijn bij activiteiten en evenementen of contact te hebben met Buurtmoeders MoedersKracht. Omdat ik als onderzoeker uitgenodigd was door Buurtmoeders MoedersKracht kon ik – met beperkingen- meedoen en ervaren wat er gebeurde. Dat dit een privilege was werd mij aan het begin van het onderzoek duidelijk gemaakt: andere buitenstaanders kregen geen toegang omdat dit de buurtbewoners zou

afschrikken. De vertrouwensband met de buurtbewoners vergt veiligheid, subtiliteit, en anonimiteit.

Het ontbreken van een digitaal, of papieren spoor bleek een bewuste keuze te zijn om het vertrouwen van de buurtbewoners te borgen. Buurtmoeders MoedersKracht doet, met enkele uitzonderingen,⁷ geen enkele registratie van persoonsgegevens, en houdt ook geen dossiers bij. Ilhame legt uit dat dit de toegankelijkheid van de organisatie vergroot.

Buurtbewoners benaderen juist Buurtmoeders MoedersKracht omdat ze discreet, anoniem, en vertrouwelijk te werk gaan. Resultaten worden niet gepubliceerd; succesverhalen verspreiden zich door de wijk. Hoe en door wie is niet duidelijk.

Geen registraties, geen dossiers, geen persoonlijke gegevens, geen harde cijfers. Op het moment dat interactie tussen buurtbewoners en Buurtmoeders MoedersKracht plaatsvindt ligt de focus op de buurtbewoner. Hun behoefte aan discretie en anonimiteit krijgt de volle ruimte, en beïnvloedt de werkwijze van Buurtmoeders MoedersKracht. Het centreren van de aandacht betekent echter ook dat er minder ruimte is voor andere aspecten en behoefte vanuit de organisatie om met resultaten hun bestaansrecht te verzekeren. Het bemoeilijkt het achterhalen en benoemen van details en feiten. Wie wordt met wat geholpen? Welke activiteit heeft wat opgeleverd? Cijfers verliezen grond om conclusies uit te trekken. Dat er op een dag 70 maaltijdpakketten zijn gemaakt betekent niet dat er behoefte is aan 70 maaltijdpakketten. Eerder dat er niet meer geld is, of dat er niet genoeg vrijwilligers zijn. Hoe kunnen subsidieaanvragen onderbouwd worden met data? Het gebrek aan registreren brengt de buurtbewoner dicht bij de organisatie, en behoudt tegelijkertijd de afstand met mensen die de organisatie en haar gemeenschap niet van dichtbij kunnen, of mogen ervaren. Die vragen naar registraties en dossiers om te kunnen begrijpen en te erkennen wat de inzet van Buurtmoeders MoedersKracht is. Tussen de behoeftes van de subsidieverstrekkers, de organisatie, en de buurtbewoners is een spanningsveld dat de bestaanszekerheid van Buurtmoeders MoedersKracht in het gedrang brengt.

---

⁷ Vrijwilligers worden wel om persoonsgegevens gevraagd, zoals hun naam, BSN nummer en rekeningnummer. Ook bij computerlessen worden persoonlijke gegevens gevraagd zodat buurtbewoners een computer kunnen aanvragen.

In Kracht, het slotstuk van deze publicatie, verken ik dit spanningsveld door te vragen wat er nodig is om de unieke werkwijze van Buurtmoeders MoedersKracht te ondersteunen en te bekrachtigen.

De Kracht in Buurtmoeders MoedersKracht

“Ik zit in Ilhame’s auto. Het geluid van MedRadio, een Marokkaans radiostation, wordt constant onderbroken door telefoontjes die binnenkomen. Via haar dashboard interface neemt Ilhame alleen de meest noodzakelijke telefoontjes aan. “Zo, jij wordt veel gebeld,” zeg ik, stating the obvious. Ilhame lacht, zucht vervolgens, en vertelt over haar stressklachten, dat haar lichaam protesteert. Het is veel. Ze moet productie draaien, proberen de organisatie staande te houden, problemen oplossen... Er zijn geen structurele inkomsten die ingezet kunnen worden om personeel in te huren. En alhoewel de vrijwilligers ontzettend veel doen, is werk op vrijwilligersbasis vrijblijvend; alles wat overblijft komt op Ilhame’s lange to-do list.”

Toen ik deze paragraaf in mei 2023 voorlas aan Ilhame was ze even stil. Toen begon ze te knikken, en zei dat ik dat goed had gezien. Dat zij uiteindelijk degene is die alles opvangt wanneer er ziekmeldingen zijn, subsidies niet binnenkomen, of er conflicten zijn ontstaan tussen de vrijwilligers. Ze gaf aan dat mijn observaties een erkenning waren van haar harde werk en wat het haar kostte.

In die periode, mei tot en met juli 2023, was het niet duidelijk of Buurtmoeders MoedersKracht het zou redden. Er was geen subsidie meer over om alle activiteiten te organiseren, en gebrek aan financiële ruimte en zekerheid begon zijn tol te eisen. Ilhame werd ziek, en met haar afwezigheid viel de persoonlijke aandacht en begeleiding van de Buurtmoeders grotendeels weg. We pauzeerden het onderzoek om de situatie te eren, en wachtten af voor nieuws over de uitslag van de subsidieaanvraag die de toekomst van de organisatie zou bepalen.

Toen de subsidie toegekend werd was de stemming feestelijk, nieuwe energie en mogelijkheden, zoals samenwerkingen met andere buurtorganisaties voedden de organisatie met nieuwe kracht. Het was een enorme opluchting dat voor het komende halfjaar er genoeg geld was om te blijven bestaan.

Kosten

Het werk dat Buurtmoeders MoedersKracht verricht gaat niet vanzelf. Er zijn kosten aan verbonden. Financiële kosten, zoals materiële kosten, het betalen van vrijwilligersvergoedingen, huur, salarissen en logistieke kosten. Om deze kosten te dekken worden er subsidies aangevraagd. Zijn die niet toereikend, dan worden er cateringklussen gedaan. Vult dat niet alle gaten, dan wordt Ilhames portemonnee getrokken. Deze wordt ook getrokken als er in principe voldoende subsidie is, maar de betaling niet aansluit op wanneer er kosten gemaakt moeten worden. Er is een constante geldtoevoer nodig om de organisatie draaiende te houden, iets wat de onregelmatige subsidieverstrekking niet kan bieden.

De zorgen die dit oplevert kosten energie. Evenals de extra handreikingen van Ilhame om het contact met de buurtbewoners te krijgen en te behouden. Even op bezoek gaan bij een Buurtmoeders wanneer ze al een tijdje niet aanwezig is bij activiteiten. Een buurtbewoner troosten die in huilen uitbarst tijdens een voorlichting over seksueel grensoverschrijdend gedrag. Helpen met de catering wanneer een vrijwilliger zich ziekmeldt waardoor de klus, waar de vrijwilligers naar uitkijken, anders niet door kan gaan... Ik heb meerdere malen aan Ilhame gevraagd waarom ze dit werk doet. Telkens was het antwoord dat ze het 'gewoon' moest doen, dat ze het niet kon laten, dat als ze mensen zag die ze kon helpen, ze dat deed. Maar ook dat als zij het niet deed het ook niet zou gebeuren, en dat het haar verantwoordelijkheid was om het wel te laten gebeuren.

Deze extra inzet, kosten wat het kost anderen helpen, dit ervaren als vanzelfsprekend: is dit 'MoedersKracht'? De kracht van de moeder die zorg draagt voor haar familie? Is de buurt de familie, zoals een Buurtmoeder mij vertelde dat alle kinderen in de buurt haar kinderen zijn? De verhouding tussen Ilhame en de Buurtmoeders is als die tussen moeder en dochter, tante en nicht. De verhouding tussen de Buurtmoeders onderling is als zusters, en met de jongeren op straat als tussen tante en neef, moeder en zoon.

Als de relatie tussen de organisatie en de buurtbewoners zich karakteriseert als een familiestructuur dan vraagt de zorg die gedragen wordt voor de ander om een ander perspectief op kosten. Is er een uurloon voor het troosten van een dochter? Of dertig dochters? Is het schoonhouden van je buurt betaald werk? Welke kosten hebben welke

vergoedingen nodig? En wie bepaalt dit? Waar is de scheidslijn tussen inzet die met een salaris bekostigd kan worden en al het werk dat hierbuiten valt? Ilhames werk houdt niet op wanneer ze thuiskomt. Om het contact met de buurtbewoners te behouden is constante bereikbaarheid en inzetbaarheid nodig. De rust die nodig is voor zelfzorg, verwerken, vooruitkijken, en naar eigen behoeftes te luisteren ontbreekt. Dat dit zijn tol eist werd duidelijk in het onderzoek.

De tijd, zorg, aandacht, liefde, geduld, begrip, acceptatie en discretie waarmee Buurtmoeders MoedersKracht de vertrouwensband met de buurtbewoners opbouwt kenmerkt hun werkwijze. Het is de (Moeders)kracht, de extra inzet die nodig is om in contact te komen en te blijven met de buurtbewoners. Deze extra inzet vraagt echter ook om extra ondersteuning.

Bekrachtigen

Naarmate ik Buurtmoeders MoedersKracht beter leerde kennen kwam bij mij steeds vaker de vraag op wat er nodig is om de organisatie te ondersteunen. In eerste instantie vermoedde ik dat het een kwestie van bekostigen was. Ilhame gaf meerdere malen aan dat structurele subsidie die alle kosten dekte het antwoord was. Dan was er ruimte om extra personeel aan te nemen dat haar minder vrijblijvend kon ondersteunen. Dan konden er verslagen geschreven worden voor subsidieaanvragen, er meer activiteiten georganiseerd worden, en kon de vrijgemaakte ruimte naar de persoonlijke aandacht die nodig is om in contact te blijven met de buurtbewoners. Alhoewel ik onderschrijf dat dit een belangrijk onderdeel in de oplossing is, heb ik tijdens dit onderzoek ook geluisterd naar wat mogelijk andere behoeftes kunnen zijn van Buurtmoeders MoedersKracht. Als onderzoeker had ik hier de ruimte voor, om mij te richten op de behoefte van de organisatie. Ik merkte op dat de ongeziene kosten en krachten van Buurtmoeders MoedersKracht, tijd, zorg, aandacht, liefde, geduld, begrip, discretie, acceptatie, gezien en erkend dienen te worden om de organisatie te bekrachtigen. Bijvoorbeeld Ilhames constante bereikbaarheid buiten werktijd, of het faciliteren van eten tijdens activiteiten. Dit zie ik als verweven met de financiële bekostiging, waarin deze extra inzet ook vertaald wordt naar extra budget.

Wellicht ligt hier de uitdaging voor iedereen die betrokken is, nu en in de toekomst, met Buurtmoeders MoedersKracht. Het kunnen erkennen en eren van de waarde die de aanpak heeft en welke kosten deze met zich meebrengt. Niet alleen met extra financiering, maar ook met het zoeken naar andere vormen van ondersteuning die minder direct of tastbaar zijn. Zoals waardering, kennisdeling, en onderkenning van de inzet en waarde van Buurtmoeders MoedersKracht. Deze uitdaging, de zoektocht naar het vinden van de juiste ondersteuning voor ongeziene inzet en kosten, is tegelijkertijd een kans voor Buurtmoeders MoedersKracht, soortgelijke organisaties, en partijen die invloed hebben op het bestaansrecht van zulke organisaties.

Voor organisaties als Buurtmoeders MoedersKracht ligt de uitdaging in het in kaart brengen en communiceren van wat ze doen, hoe ze het doen, met wie, voor wie, terwijl ze de behoefte aan anonimiteit en vertrouwelijkheid van de Buurtbewoners nakomen. De inzet van tijd, liefde, aandacht, zorg, geduld, begrip, en acceptatie bieden voldoende basis om dit proces zo te doorgaan dat de vertrouwensband beschermd blijft. Het naar buiten brengen van hun werkwijze kan leiden tot nieuwe waardering en erkenning van hun inzet.

Voor externe partijen, subsidieverstrekkers, partners, ligt de uitdaging en de kans in het verruimen van wat als waardevol beschouwd wordt, en hoe dit bekostigd kan worden.

Worden initiatiefnemers als Ilhame erkend als deskundigen, of zijn er externe partijen nodig (die bekostigd moeten worden uit een al krap budget) die de waarde van het initiatief “vertalen” zodat het binnen een subsidieaanvraag past? Hoe kunnen we resultaten die niet onderbouwd kunnen worden met cijfers en details (vanwege de precaire vertrouwensband tussen de organisatie en de buurtbewoners) op waarde te schatten en meewegen in de afweging om initiatieven financieel of anderszins te ondersteunen?

Tot slot zie ik hierin ook een uitnodiging voor eenieder die schrijft over buurtinitiatieven als Buurtmoeders MoedersKracht. Een uitnodiging naar mijzelf, als onderzoeker, om te blijven bevragen wat mijn perspectief op waarde is. Hoe frame ik, bewust en onbewust, de organisatie middels mijn bewoordingen en uitingen? Hoe doe ik recht aan hoe waardevol dit onderzoek, de samenwerking met Buurtmoeders MoedersKracht, en de interactie met de gemeenschap was voor mij?

Dank

Ik hoop dat ik met deze publicatie inzicht heb geboden in de unieke werkwijze van Buurtmoeders MoedersKracht en heb kunnen bijdragen aan een bekrachtiging van deze bijzondere organisatie. Ik dank iedereen die onderdeel is geweest van het tot stand brengen van deze publicatie; jullie zijn allemaal auteurs.

Bedankt Ilhame Grinate, Layla Karimi, alle Buurtmoeders, alle buurtbewoners die ik heb gesproken, het team van Kenniscentrum Ongelijkheid, Katja Korte, Tamara Witschge, Saskia de Wildt, Bodil Liesdek, en Zineb Ahaddout.

Esther Aminata Kamara

Lectoraat Creative Media for Social Change, Hogeschool van Amsterdam